

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS WITH PROCEEDINGS OF THE

X INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

**«Theoretical and empirical scientific
research: concept and trends»**

Oxford
United Kingdom

May 8
2026

**Oxford Sciences LTD &
NGO European Scientific Platform**

ISBN (online) 978-1-8380555-1-6
ISBN (print) 978-617-8440-90-9

DOI 10.36074/logos-08.05.2026

99

Oxford Sciences Ltd. | European Scientific Platform

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

WITH PROCEEDINGS OF THE
X INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

**«THEORETICAL AND
EMPIRICAL SCIENTIFIC RESEARCH:
CONCEPT AND TRENDS»**

Oxford,
United Kingdom

May 8,
2026

United Kingdom
«P.C. Publishing House»

Ukraine
«UKRLOGOS Group»

2026

UDC 082:001
T 44

Chairman of the Organizing Committee: Goldenblat M.¹
Deputy Chairman of the Organizing Committee: Patel A.²

The organization on behalf of which the book is published:

¹ NGO European Scientific Platform, Ukraine

² Oxford Sciences Ltd., United Kingdom

Responsible for the layout: Bilous T. Responsible designer: Bondarenko I.

Recommended for publication by the Academic Council of the Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation. Protocol № 17 from May 7th, 2026.

Theoretical and empirical scientific research: concept and trends:

T 44 Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the X International Scientific and Practical Conference, Oxford, May 8, 2026. Oxford-Vinnytsia: P.C. Publishing House & UKRLOGOS Group LLC, 2026.

ISBN 978-617-8440-90-9

«UKRLOGOS Group» LLC, Ukraine

ISBN 978-1-8380555-1-6 (PDF)

«P.C. Publishing House», United Kingdom

DOI 10.36074/logos-08.05.2026

Papers of participants of the X International Scientific and Practical Conference «Theoretical and empirical scientific research: concept and trends», held in Oxford, May 8, 2026, are presented in the collection of scientific papers.

The conference is certified by Euro Science Certification Group
(**Certificate № 23278 dated March 4, 2026**);

The conference is also included in the catalog of International Scientific Conferences by ResearchBib; and registered by State Scientific Institution «Ukrainian institute of scientific and technical expertise and information» in the database «Scientific and technical events of Ukraine» (**Certificate № 83 dated January 26, 2026**).

Bibliographic descriptions of the conference proceedings are indexed by Google Scholar, CrossRef, OpenAIRE, OUCI, Scilit, Semantic Scholar, Mendeley, WorldCat and ORCID.

UDC 082:001

ISBN 978-617-8440-90-9
ISBN 978-1-8380555-1-6 (PDF)

© Participants of the conference, 2026
© UKRLOGOS Group LLC, 2026
© Oxford Sciences Ltd., 2026
© European Scientific Platform, 2026
© P.C. Publishing House, 2026

ВПЛИВ ОНЛАЙН-ГОЛОСУВАННЯ НА ЕЛЕКТОРАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ:
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР
Крупей Д.О. 156

SECTION XVII. PEDAGOGY AND EDUCATION

ARTICLES

SPECIFICS OF ORGANISING THE EDUCATIONAL PROCESS IN OUT-OF-SCHOOL
EDUCATION INSTITUTIONS: A COMBINATION OF ACADEMIC KNOWLEDGE
AND A NON-FORMAL APPROACH
Bessarab N. 161

ABSTRACTS

APPLICATION OF CREATIVE METHODS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING AT
MILITARY INSTITUTIONS
Zhytska S.A., Yefimova O.M., Betsko O.S., Braievska A.I., Buha S.Yu. 168

AWARENESS OF THE TARGET AUDIENCE ABOUT THE UNIVERSITY
PROFESSOR'S BRAND ATTRIBUTES
Yunyk I. 172

FEATURES OF SEMINARS FOR UNIVERSITY STUDENTS
Semenov K.A., Lieshchova M.O., Semenov D.K. 174

FROM ACTIVITIES TO OUTCOMES: HOW TO MEASURE IMPACT IN
NON-FORMAL EDUCATION
Skorokhod V. 177

USE OF INTENSIVE DIDACTIC SYSTEMS IN TEACHING UNIVERSITY STUDENTS
Semenov K.A., Lieshchova M.O., Semenov D.K. 179

КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ПРАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АРТ-ТЕХНОЛОГІЙ У
НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ
Устименко О.М. 182

НАВЧАЛЬНИЙ ТЕКСТ: КОРОТКО ПРО СУТНІСТЬ ТА ВИЗНАЧЕННЯ
ПОНЯТТЯ
Шевчук Л.М. 186

НАВЧАЛЬНІ ВТРАТИ МОЛОДШИХ УЧНІВ: СУТНІСТЬ І ПРИЧИНИ
Барбашова І.А., Кулик О.В. 189

ПРОБЛЕМНО-ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В
МОНОЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ
Сова А.О. 193

DOI 10.36074/logos-08.05.2026.043

НАВЧАЛЬНІ ВТРАТИ МОЛОДШИХ УЧНІВ: СУТНІСТЬ І ПРИЧИНИ

Барбашова Ірина Анатоліївна¹, Кулик Ольга Вадимівна²

1. докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри початкової і спеціальної освіти

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, УКРАЇНА*

ORCID ID: 0000-0002-7410-4115

2. здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, УКРАЇНА*

Упродовж останніх десятиліть система освіти переживає глибокі трансформації, спричинені як глобальними соціальними змінами, так і стрімким розвитком технологій. З одного боку, сучасна школа отримує нові можливості для оновлення змісту навчання, індивідуалізації освітніх траєкторій та підвищення якості педагогічної взаємодії; з іншого – стикається з викликами, які безпосередньо впливають на здатність учнів засвоювати навчальний матеріал. Особливо чутливою до таких змін є початкова школа, у якій закладаються фундаментальні навички, що визначають подальший освітній шлях дитини.

В українському науковому дискурсі навчальні втрати ототожнюють із прогалинами в конкретних знаннях і специфічних навичках, академічним регресом учня, що виникають унаслідок тривалої перерви в освітньому процесі. Українські дослідники інтерпретують це поняття комплексно та вважають ними не лише академічні результати, а й соціальні, емоційні, психологічні та фізичні аспекти розвитку особистості [6, с. 7].

На думку О. Барановської, навчальні втрати є комплексним явищем, яке охоплює як прогалини в опануванні предметного змісту, так і зниження рівня сформованості наскрізних умінь. Йдеться про недостатнє засвоєння знань, понять і способів діяльності, а також про втрату загальнонавчальних навичок, зокрема читання – його технічного й смислового складників [1, с. 17]. Подібні

втрати уповільнюють темп навчання, ускладнюють засвоєння нового матеріалу, знижують пізнавальну активність і можуть негативно позначатися на подальших навчальних досягненнях та соціалізації дитини.

У працях І. Барбашової навчальні втрати визначено як невідповідність між фактичними та запланованими результатами навчання, тобто зниження рівня знань і вмінь порівняно з очікуваними показниками або з результатами учнів попередніх років [2, с. 522]. Дослідниця виокремлює втрати в опануванні предметного змісту та втрати наскрізних умінь – читання, усного й письмового висловлення думки, уміння самостійно навчатися. Наслідки втрат проявляються в зниженні темпу розвитку, звуженні соціального досвіду та погіршенні навичок взаємодії.

Г. Бичко та В. Терещенко трактують навчальні втрати як багатовимірне явище, що поєднує забування раніше засвоєного та недоотримання результатів, яких учень мав би досягти відповідно до освітніх вимог [3, с. 4–7]. Визначення втрат можливе лише за наявності орієнтира – державних стандартів і програм, які задають очікуваний рівень навчальних досягнень.

Важливість досягнення визначених результатів навчання підкреслено в нормативних документах. Зокрема, у Законі України «Про освіту» результатом освітнього процесу визнано сформованість ключових компетентностей, необхідних для подальшого навчання й життя, що передбачає досягнення визначених стандартами результатів. Отже, навчальні втрати можна трактувати як відхилення від очікуваного рівня підготовки, встановленого на державному рівні. У Законі України «Про повну загальну середню освіту» акцентовано на необхідності забезпечення якості, доступності та безперервності освітнього процесу як умов досягнення учнями обов'язкових результатів навчання. Відповідно, порушення цих умов створюють передумови для виникнення навчальних втрат.

Так, серед чинників виникнення навчальних втрат вагоме місце посідають організаційні порушення освітнього процесу: зміни формату навчання, нестабільні графіки, пропуски занять, перерви в освітньому процесі. Для дітей, які ще не сформували стійких навчальних звичок і навичок самостійної роботи, подібні порушення призводять до уповільнення темпу засвоєння матеріалу та втрати вже набутих умінь.

Важливим чинником, що запобігає виникненню навчальних втрат, є вільний доступ до навчальних матеріалів. У періоди дистанційного навчання багато учнів стикалися з обмеженими можливостями користуватися підручниками, робочими зошитами, технікою чи онлайн-ресурсами. Особливо складною є ситуація для дітей із малозабезпечених сімей або сільської місцевості за умов недостатнього технічного забезпечення. Невідповідність

SECTION 17.
PEDAGOGY AND EDUCATION

між потребами учнів і доступними ресурсами спричиняє зниження якості навчання та формує прогалини в засвоєнні ключових знань [4, с. 168].

Соціально-емоційний стан молодших школярів також суттєво впливає на виникнення навчальних втрат. Стрес, тривога, відсутність підтримки з боку дорослих, переживання, ізоляція та перевантаження під час дистанційного навчання та інші фактори знижують мотивацію та навчальну активність дітей. Учні виконують менше завдань, гірше концентрують увагу та швидше накопичують прогалини.

Дистанційне та змішане навчання, попри забезпечення безперервності освіти, виявилися недостатньо ефективними для формування практичних навичок і соціального досвіду. Особливо це стосується розвитку базових умінь читання, письма та усного мовлення, адже діти часто не отримують своєчасної індивідуальної підтримки та можливості взаємодіяти з учителем і однолітками. Якщо навчальний процес у змішаному форматі слабко адаптований до вікових особливостей учнів, це створює додаткові труднощі та посилює нерівність у навчальних досягненнях [5, с. 9–12].

Кризові умови останніх років – пандемія та повномасштабна війна – значно посилили нестабільність освітнього процесу. Повітряні тривоги, перебування в укриттях, перебої з електропостачанням та інтернетом, а також психологічний стрес знижують концентрацію уваги й уповільнюють засвоєння нового матеріалу. Тривалі перерви сприяють накопиченню «освітніх боргів», адже навіть короткі паузи можуть призводити до втрати базових знань і навичок.

До чинників навчальних втрат належать також індивідуальні особливості учнів: темп засвоєння матеріалу, рівень розвитку пізнавальних процесів, здатність до самоконтролю та самостійного навчання [7, с. 844]. У поєднанні з зовнішніми обставинами вони створюють умови для накопичення освітніх прогалин, що потребують своєчасного діагностування та впровадження компенсаторних педагогічних заходів.

Отже, чинники навчальних втрат молодших школярів можна згрупувати в три групи: 1) організаційно-педагогічні – порушення ритму навчання, зміни формату, нестабільні умови; 2) соціально-емоційні – стрес, низька мотивація, недостатня підтримка, відсутність взаємодії; 3) індивідуально-ресурсні – особливості розвитку дитини, її темп навчання та доступ до ресурсів.

Комплексне врахування чинників дає змогу пояснити природу навчальних втрат і визначити напрями корекційної роботи для підвищення ефективності навчання молодших школярів. Проблема навчальних втрат потребує переосмислення підходів до організації навчання в початковій школі. У центрі уваги має бути створення умов, за яких кожна дитина зможе

навчатися у власному темпі без ризику накопичення прогалин. Успішне подолання навчальних втрат можливе за умови ранньої діагностики, індивідуалізації освітнього процесу та посилення ролі підтримувального освітнього середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Барановська, О. (2024). Індивідуалізація та диференціація навчання як засіб компенсації освітніх втрат учнів початкової школи. *Проблеми сучасного підручника*, 29, 14–23. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-29-14-23>
- [2] Барбашова, І. А. (2025). Навчальні втрати та розриви в опануванні молодшими учнями змісту освіти. *Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences* (pp. 521–524). Cambridge ; Vinnytsia : P. C. Publishing House & UKRLOGOS Group LLC. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-09.05.2025.111>
- [3] Бичко, Г., & Терещенко, В. (2023). *Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання*. Київ : Український центр оцінювання якості освіти. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/Learning-losses_Ukraine.pdf
- [4] Павлова, Т. С. (2024). Навчальні втрати у результатах початкової освіти. *Сучасні освітні методики та технології в умовах викликів сьогодення* (с. 168–170). Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/742289/>
- [5] Перожак, Л. М. Освітні втрати у початковій школі: причини, наслідки та шляхи подолання. *Матеріали II науково-практичної конференції* (с. 9–12). Ужгород : Яворівський навчально-виховний комплекс. URL: <https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/download/94/1550/3233-1?inline=1>
- [6] Топузов, О., Головка, М., & Локшина, О. (2023). Освітні втрати в період воєнного стану: проблеми діагностики та компенсації. *Український педагогічний журнал*, (1), 5–13. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-5-13>
- [7] Pek, L. S., Nadarian, N-T. M., Khusni, H. et al. (2024). Factors contributing to learning losses among primary school children: a scoping review. *Journal of Education and Learning (EduLearn)*, 18(3), 840–847. DOI: <https://doi.org/10.11591/edulearn.v18i3.21305>

